

TKG

Sisu:

Luuletaja Ernst Enno † — End. Villemson. / Kutse — Marie Under. / Noorus. — J. Linnankoski. / Läänetuul. — Tõlkinud V. Mikkelsaar. / Professor N. Triigi elu ja looming — Ed. Ahas. / Kaks luuletist. — U. Väljaots. / Lõppudelõpuks — ** / Täispööre (järg) — ** / Meie kodumaal leiduvaist jahiloomist ja jahipidamise viisest. — V. Salve. / Ühest vastsest üritusest meie koolis. — S. N. / »Iloli« nr. 4 — A. T—puu. / Koolielu. / Kaas R. Väärsilt.

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA
KAUBANDUSKOOLI ÕPILASKONNA
AJAKIRI

V aastakäik

Aprill 1934

Nº 7

Luuletaja Ernst Enno †.

Märtsikuu 7. päeval s. a. varises ma-
nalasse meie tuntum vanema põlve
luuletaja Ernst Enno.

Ta sündis 8. juunil 1875. a. Rannu
kihelkonnas Valguta mõisa Köötsa

mänguseltsilisteks olid ainult ta ven-
nad ja õed. Pääle keskkooli
omandamist H. Treffneri gümnaasi-
umis ja Tartu reaalkoolis, ta astus
Riia politehnikumi, mille lõpetas

Ernst Enno.

kõrtsmiku pojana. Peagi ta vanemad
lahkusid Valgutast ja omandasid Koo-
raste külas Soosaare nimelise talu.
See talu asus eraldi muust maailmast,
kesk metsi ja soid, mis ei jätnud
ka avaldamata oma mõju noo-
resse luuletajasse. Enno noorpõlve

1904. a. Keskkooli ajal tutvus Enno
rasvuslik-romantiliste jutustistega, mil-
lised äratasid temas rahvuslikku ise-
teadvust. Ta oli vahepääl „Posti-
mehe“, „Linda“ ja „Isamaa“ toime-
tuse liikmeks ning kauemat aega
mitmesugustes majandusliikudes asu-

tustes ametnikuks. Ta töötas ka lühikest aega Valgas eesti keskkooli juhatajana. 1919. a. asus ta Läänemaa koolinõunikuks, millisele kohale jäi kuni surmani.

Ernst Enno värsipärandus kuulub eesti luule paremiku hulka. Ta on avaldanud üldse neli kogu luuletisi: „Uued luuletused“ (1909), „Hallid laulud“ (1910), „Valge öö“ (1920) ja „Kadunud kodu“ (1920); neist parim on „Hallid laulud“. Pääle luulekogude avaldas ta ka ühe proosateose nime all „Minu sõbrad“, kus ta vestab humoristlikke mälestusi oma lapsepõlvest. E. Enno luuletoodang õhkub puhtast lürismist ja mõjub siiralt oma plastilistes väljendustes. Tema eraklus oma ümbrusest paistab juba ta otse klassilisteks muutunud luuletistest — need on hämarikumeeleolulised, sageli ebamäärasusse hajuvad ja impressionistlikult õrnad. Ernst Enno värssides peitub nagu mingi

intimne kunst, mis luule olemusele pääseb lähemale kui kärarikas programmi ja loosungite luule. See kunst on nagu Enno isegi, ta räägib: „Ma võin oodata, küll kord tuleb päev ja aeg...“ Suurem osa Enno luuletisi on haaratud usulis-müstilisest põhihelist. Tema luuletiste muusikaline värving ühendab teda romantikutega. Helin, kumin, sumin, hõise — see heliseb vahetpidamata Enno kõrvus ning viib ta ses suhtes kokkupuutumisse Juh. Liivaga, ainukesese eesti luuletajaga, kelle hingega tal oli sugulussidemeid. Ernst Enno luulekunst eeldab tõsiseid lugejaid — mõistjaid.

Loodame, et nüüd, kus kirjanik on surnud, haaratakse tema väärtusliku toodangu järele, millest mööda on mindud päevahuvide ja jooksva kirjanduse mõjul, ja tuntakse Ernst Enno tõsist väärtust.

End. Villemson.

Kutse.

„Ilole“ kirjutanud Marie Under.

Päev valla prahvatab kui aarde-kast:
On jälle õnnistusi alla last.

Ja olgugi: see kõik on enne näht —
Kuid, tuskar, tule käi kui eksitäht!

Su minas pragunes nii mõni lõhk —
Sind mürgitas su enda hingeõhk —

Sa tule raamatute rammest toast,
Ja las end talutada noorest joast.

Las peksab näkku tuule kadakane vits.
Kas kuski kostis salakaval its?

See rohu varjat oja naerleb just,
Su jalge ees ja tuleb ei tea kust.

Jah! viipab leegeldes vee kitsas kiir:
Maa jälle lahti on ja avat piir.

Marie Under.

*Tervitusi „Iloli“ lugejaile ja kõigile
meie kooli õpilasile läkitab meie
lemmikluuletaja Marie Under*

Marie Under.

Noorus.

Noorus, noorus — milline hunnitu, imepärane sõna! Ei ole selle sarnast elus, ei saaks ka inglisoõnadega küllalt seda ülistada. — Ah, te nooruse kuldsed päevad, selle salajased ammutamatud jõud! Kogu maailm on meie ees avatud, uni ei nõua oma osa, toidul pole tähtsust, takistused murduvad kui põlend lõngad, kõik on võimalik.

Ah, noorus! Tuleb korra aeg, mil nuttes igatseme tagasi iga tühjalt veedetud päeva, mil eluhõbe meie soontes tinaks on tardund, mil vanadus langetab oma vabiseva käe me õlale ja sosisteleb kurvalt me kõrva: hilja, hilja, hilja!

J. Linnankoski.

Lääne tuul.

J. Masefield'i luuletise „The West Wind“ tõlge.

Tuul on läänest nii meeldiv, täis lauluviit,
Tuulel läänest ja pisarail hinges mul salaliit,
Sest ta läänemaa mägedest tervise toob,
Aprilli kanga täis tuuli, nartsisse koob.

Lääs on imemaa neile, kel südamen lein,
 Õitsvad õunaaiad säääl ja õhun nagu vein.
 Haljal murul, kun luba on puhata pääl,
 Musträstastel võrratuim, õrnim vile on säääl.

Vend kaua mul kaugel. Kas ka igatsed koju?
 On aprill ju meil õitseag, täis helget tuju,
 Täis päikese sära ja sooja kui leil,
 Kas ka igatsed koju, vend, kitsasse meil?

Jäneste jooksumaa, noor oras, on haljas,
 Sinine taevas, valge pilvede kaljas.
 See on laul inimhingele, värskendab väsinud aju
 Kuulata metsloomi ja uue kevade kaju.

Nisupõldude kohal läänes laulavad lõod,
 Väsinud jalad, vend, kas kord puhkeks koju tood?
 Mul parim on palsam haigeile südameile —
 Nii kõneleb läänetuul laulev meile.

Valge tee lä'eb läände, millel minema pean,
 Halja heinamaa vaikusse sammud ma sean,
 Sinilillede poole, sooje südami maale,
 Lääne armsale ra'ale, kust pärit olen ma!

Tõlkinud V. Mikkelsaar.

Professor N. Triigi elu ja looming.

Kunstiühing „Pallas'e“ 15. a. juubeli Kunstinäitusel oli meil hää võimalus tutvuda ühe silmapaistvama eesti maalikunstniku töödega. See kunstnik on maalikunsti professor N. Triik, kes läheneval suvel, 26. juulil pühitseb oma 50-aastast sünnipäeva. Järgnevate ridade ülesandeks on lühidat pilku heita N. Triigi senisele elule ja loomingule.

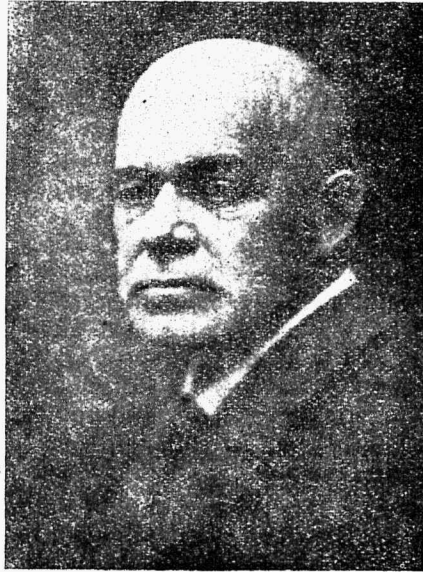
Nikolai Triik sündis Tallinnas 26. VII 1884. a. rätsepa pojana. 1905. a. lõpetas ta Tallinna linnakooli ja siirdus Peterburi Stieglitzi kunstikooli maalikunsti õppima.

Politiilise meelsuse poolest on ta sunnitud 1905. a. koolist lahkuma ja asub Tallinnasse A. Laipmann'i juurde edasi õppima. Kuid varsti läheb ta uuesti Peterburi, asudes F. Braži ateljees õpitööle. 1906. a. leiame N. Triigi Soomes, Helsingi Ateneumis töötamas ja samal aastal sõidab

ta juba Pariisi. Siin töötab ta 2 aastat, Ecole des Beaux-Arts'is, G. Terrier'i juhatusel ja Colarossi ja Julieni eraakadeemias. Vahepääl suvekuudel 1907. a. matkab N. Triik ka Norras, kust on maalitud mõned maastikud, ning 1908. a. esineb ta juba Pariisis „Salong des Artistes Independents“ rea töödega, tehes endale kunstniku nime. Nüüd reisib Triik jälle Venemaale, kus töötab prof. V. Maté ja N. Rörich'i juures Peterburis, esinedes ühtlasi „Uue kunstnikkude ühingu“ näitustel. 1910. a. on Triik tegev juba Eestis, kus korraldab Tartus ja Tallinnas üle-eestilised kunstinäitused. Triigist saab ka „Noor Eesti“ ajakirja kunstiosa toimetaja ja illustraator. 1911. a. matkab kunstnik Kopenhaagenisse ja peatudes säääl 6 kuud, rändab Berliini, kus püsib kuni 1913. a. sügiseni.

1918. a. saab N. Triik Tallinna Kunsti-tööstuskooli joonistuse õpetajaks ja sellest ajast alates on ta looming kõige viljakam. 1919. a. Vabadussõja ajal kaitseväeteenistusest vabanedes asub ta Haridusministeeriumi juurde Kujutava Kunsti toimkonna juhatajaks. Samal ajal korraldab ta I Eesti kunsti ülevaate näituse, millisel ka ise esineb oma paremate töödega. 1921. a. kuni tänini on N. Triik maaliõpetajaks

laadilt kõrge distsipliiniga impressi-onist. Ta mitte ainult ei kujuta ja ei kopeeri, vaid ta loob, modelleerib ja hingestab oma teosed tolle õhkuga värskusega, mida tema peenetundeline silm näeb, vaim ekstraheerib ja vilunud pintselsõuendile nõiub. See lõuend on omapärane värvilaikude sümfoonia, mis optiliselt virvendab, hõõgub ja varju ning valguse vahetustest vaadeldavast objektist elava mulje esile manab. Oma

Prof. N. Triik.

„Pallase“ kunstikoolis, vahepääl ka kooli direktoriks. 1932. a. omandas K.-ü. „Pallase“ ettepanekul ja Haridusministeeriumi kinnitusel maalikunsti professori tiitli, saades seega kõrgeima tunnustuse oma kunstiliste teenete eest.

Nii lühike eluloo-käik, mis näitab et suur püüdmine on viinud järjest kõrgemale ja ilusama poole, kuid mis ei lase veel aimata kaugeltki kõiki noid majanduslikke eluraskusi ja hingelisi murranguid, mis lugupeetava maestro õilis kunstnikuhing rõõbiti oma ala viljeldes on kandnud.

Prof. N. Triik on oma käsitus-

noorema põlve teostes on Triigi pintsli-tõmme jämedam, kontuurjoon raskem ja stiliseerivam. Hilisemates töödes on pintsli-tõmme peenenenud, nüanseerunud ja joonte kontuurid sageli koguni kadunud, andes vaba voli vormide ilmekale paindumisele, murdumisele ja haihtumisele. Värvitoonelt on ta tööd sügav-sügav violett ja chromoxyd-rohelise üllatavalt kauneid kombinatsioone, sääljuures helkheledast valgustest mähitud.

N. Triigi eriala on portree. Ja sellel alal on tema virtuooslikult osav vaatleja ning joonistaja. Ölimaali

kõrval on kunstniku lemmikmaterjalsüsi ja vähemal määral ka mustpunane pliiats ning akvarell. Kogu oma loomingus on N. Triik tõsine, monumentaalse vormiga kontsrueerija. N. Triik on andnud meile rea tähtsamate Eesti vaimuelutegelaste portreid, maastikke ja huvitavat graafikat. Tema töid leidub Tartu, Tallinna, Narva ja teistes muuseumides ning suurel määral era kogudes. Kõiki mainida pole käesolevas kirjutises võimalik. Loendan siin tähtsamad enam-vähem loomingulises järjestuses:

Kunstnik K. Mägi (õliportree) 1908 a., kirjanik J. Liiv (süsiportree) 1910. a., arvustaja B. Linde (õliportree), kunstnik A. Laipman (õliportree) 1913. a., M. Strandmann (õliportree) 1918. a., proua Lüüsi portree, proua M. Konik (akvarellportree) 1919. a., A. Ruusi perekonna pildid, „Emajõgi talvel“ ja Noor-Eesti kirjanike pildid söes (prof. G. Suits, A. H. Tammsaare, H. Raudsepp, autoportree j. t.)

1925. a. alates on N. Triik andnud palju häid portreid, nagu: kindral Tõnisson, hr. Janson, prof. H. Koppel, hr. K. Päts, prof. M. J. Eisen, prof. Konik, kunstnik Pukits,

pr. Triik-Põllusaar, pr. Bernakoff, perekond Sisask ja perekond Rütli ning palju teisi.

N. Triigi õpilased võiksid olla kõik kunstnikud, nii palju on temast õppida. Ta tööd mõjuvad nagu mingi sugestiivse jõuga; mida enam neid vaadelda, seda enam suudab neid mõista ja seda huvitavamaks nad muutuvad. Triigist on saanud eesti kujutava kunsti kandvam kuju, kes on teinud palju hääd tööd ja valmistanud ette palju noori kunsti-loominguliseks elukutseks.

Kooliliselt võttes, on professor N. Triigi meisterateljee lõpetanud järgmised õpilased: N. Mey, K. Veeber †, Ed. Viiralt, A. Obst, A. Põllusaar, A. Madisson, E. Kruus, J. Nõmmik, Ed. Ahas ja E. Leps.

Kui paljudel on rõõmu vaadeldes N. Triigi tõsist ja väärtuslikku loomingut, siis seda enam rõõmu on veel neil, kellel õnn on olnud tema juhatusel tööd õppida. Ja kui meister saab nüüd „vanameistriks“, siis on põhjust sel puhul õnne soovida talle ka kõigil kunstihuvilistel noortel.

Jätkugu N. Triigil indu ja tarmu edaspidiseks!

Ed. Ahas.

Kaks luuletist.

TKG ja KK Humanitaarringi luuletisvõistlusel
I auhinna väärseks tunnustatud.

Mu sünd.

Tilgub räästa otsas jääne pura,
Tänaval on juba vankrimüra.
Kadund saanitee.
Kevade.

Pehmes voodis, helkjas päikeses
Vaatab valgusesse pisi mees.
Tihti nutupill.
Aprill.

Väljas hanged tasa haiht'vad ära,
Ema silmis helgib rõõmusära.
Sirelpõõsa oksal tilk —
Tsilk . . . tsilk . . .

Nokturn.

I

Öö — nii sinine —
 hiilgab asfalt...
 Vahtra õhulik kroon,
 nurkne katuste joon
 heidab ta pinnale varjude mängu.
 Öö — nii sinine —
 hiilgab asfalt.

Öö — nii vaimustav —
 õite lumi...
 langeb kirsipuult,
 hellalt paitades tuult,
 tasa ja liineldes, — õrn ja valendav.
 Öö — nii vaimustav
 õitelumi...

Öö — nii pühalik —
 sätendab kuu...
 Hing tiivustet üles
 oo mõõtmatus süles...
 Vaata, kuis maapääl kõik nii valelik!
 Öö — nii pühalik —
 sätendab kuu...

II

Öö — nii otsatu —
 ulub tuul...
 Imbub südame külme,
 algab hulguste pulm,
 majade varjus on pimedus peitmatu.
 Öö — nii otsatu —
 ulub tuul...

Öö — nii salalik —
 liigub varje...
 Tasa nad lähevad reas...
 raukade, laste seas
 hulkrute kari — valelik,
 Öö — nii salalik —
 liigub varje...

Öö — nii kohutav —
 voolab veri...
 vabadust ihkav mass
 rõõgib kui tiiras kass,
 tänavail purpurne jõgi — lainetav.
 Öö — nii kohutav —
 voolab veri...
 kuid kuu on kõigile ühtlaselt nauditav...
 U. Vä l j a o t s.

Lõppudelõpuks

ehk

pühade vaheajal koolis juhtunud kohutav, hirmuäratav ja hale naljamäng viies vaatuses.

Tekst: Addo Vibbolt. — Muusika: Canaria Linnult. — Dekoratsioonid: Ludvig Laemääriljalt. — Aeg: olevik — Mõte: tulevik. — Vorm: absurdum. — Näitelavale seadnud: Kusta Kõks. — Tegevuskoht: mitmes kohas. — Kirjastus: O/ü. »Liipadi-Laapadi«.

Tegelased.

(Kelledest mitmed näitelavale ei ilmu).

Endel Mototsükkelperpendikkel — õpilane. Laia lagi-pääga, terava otsmikuga. Näolt ja teolt „tume“ vend.

Roosi Näu — arg ja haleda ilmega naisõppur.

Amanda Salamancabianca — peab ennast cum laudeks. Eraelus väga laisk. Kah õpilane.

Bartholomäus Sirr — õpetaja ja mõtteteadlane Diogenese koolist. Väga haritud.

Rosamunde Gondibugett — üks päälkuulaja. Suurte siniste prillidega, millel klaase pole.

Senta Susla }
 Leo Reo } õppurid.
 Paul Pläu }

Vassiilivinkli Suskitavaara — kooli vaska.

Jošel Vassiljevits — klassijuhataja.

Õpilased, päältkuulajad. Termomeeter ja ventilatsiooniau, Vaska kass ja 10-ne sendi eest bengali. Paat ja leivalabidas.

Esimene vaatus.

Esimene etteaste.

(Mängitakse all koridoris. Vaska loeb »Mustast Kaptenist« surmateid. Ülevalt kuulub suleroginat ja rõõmsat juttu. Sisse tuleb Endel Mototsükkelperpendikkel, raamatud seljas ja palit portfellis).

Endel Mototsükkelperpendikkel: Kas tund algas?

Vassiilivinkli Suskitavara: Müh-müh.

(Vaska loeb edasi. Endel võtab kustki leivakoti ja sööb).

Teine vaatus.

Esimene etteaste.

(Seesama koht. Kustki pimedast urkast ronib välja vaska kass ja näub. Kostab üksik vali aevastus).

Teine etteaste.

(Endel Mototsükkelperpendikkel sööb. Nurga tagant kargab välja Bartholomäus Sirr).

Bartholomäus Sirr: Ennäe kartlikku rüütli!

Endel Mototsükkelperpendikkel: Ui-ui.

(Esimene tirib viimase kõrvapidi klassi. Kostab nõrka nuttu ja keegi mõtleb kõvasti. Eesriie on kuhugi kinni jäänud, kuid langeb lõpuks siiski).

Kolmas vaatus.

(Klass. Termomeeter nurgas langeb järjest. Pingid. Mõnes istub õpilane, mõnes ka kaks. Bartholomäus Sirr tuhnib pliatsiga rahakotis. Õpilased teevad muid asju.)

Esimene etteaste.

Bartholomäus Sirr: Säält kauget tuleb üks ja teeb kokkuvõtte.

(Ütleb nime. Ta nina ees tõuseb üles Roosi Näu). Mis te teate ka Petšerist?

Roosi Näu: Oi, see on suur ja arenenud mereriik. Tal on... (loeb ette suure hulga arve. Vahel aigutab ja loeb jälle edasi).

Bartholomäus Sirr: Aga saate taeva. (Kirjutab midagi rahakotti)

Teine etteaste.

(Kõik istuvad. Bartholomäus Sirr silitab sooja saamiseks ühe pisikesse poisi lõuga ja loeb pakust raamatust. Kes külmast veel kange pole, kirjutab).

Bartholomäus Sirr: Tulemaa — 5,4; Patagoonia 13,8...

Senta Susla: Palju?

Bartholomäus Sirr: 15,4.

Amanda Salamancabianca? Kuipalju?

Bartholomäus Sirr: 3,8.

(Vaikus. Nohisetakse. Mõni tõmbab tikust tuld ja soojendab jäsemeid).

Eesriie langeb pikkamööda ja tundmusega.

Neljas vaatus.

Esimene etteaste.

(Ikka seesama õudne ja külm klassiruum. Tagaplaanil nähakse mõnda külmast kangeks jäänud »rüütli«. Rõivaruumist kostab äkiline hale trummimäng. Tegelased täidavad kogu näitelava ja hakkavad sooja saamiseks menuetti tantsima. Et seda ei osata, tantsitakse polkat ja Doso-Noblut. Bartholomäus Sirr tantsib vaska kassiga rumbat. Kulisside tagant kõlab ükskõik missugust laulu, sest publik ei saa sõnadest niikuinii aru).

Teine etteaste.

(Sisse tuleb klassijuhataja Jošel Vassiljevits ja koputab).

Bartholomäus Sirr: (jätab tantsimise, pühib lipsuga habemest härmatise, kohendab kummikraed) Sisse!

(Kohe voorib uksest sisse 3—4 tosinat igasugu suuruses inimesi).

Jošel Vassiljevits (tutvustab):

Siin lugupeetud päältkuulaja prl.

Rosamunde Gondibugett. (Nimetatu

teeb nixu ja punastab. Tõmbab kustki tooli

ja istub). Sää! austatud päältkuulaja

Jorch Joonas. (Kah roosatab

ja teeb, et istub).

(Klassijuhataja läheb. Õpilased laulavad: »Õrn

ööbik, kuhu tõttad sa...« Et sõnu ei osata, kor-

ratakse sama fraasi 25—100 korda. Tants jätkub.

Päältkuulajad kuulavad. Neist on mõni

juba kange. Vahepeäl ronib sisse kunstnik Lud-

vig Laemäärija ja paikab kulisse. Tantsijad

satuvad hasarti. Põrand kulub silmnähtavalt.

Publikul läheb silme ees kirjuks).

Kolmas etteaste.

(Tantsitakse ikka. Mõni on juba jõudnud väikeseks kuluda. Publiku silme ees sähvivad lillad rõngad ja välgud. Äkki kostab vali praksatus.

Maavärisemine, veeuputus ja maailm läheb pik-
kamööda hukka. Lava alt kostab võigas naer.
Sinine bengaalituli)

Eesriie langeb väga iseteadvalt.

Viies vaatus.

Esimene ja viimane etteaste.

(Midagi pole näha. On pime ja kostab vee
laksumine. Vee ääres istuvad lillad prillid ja

püüavad kiiski. Ilmub kanoe. Selles on rauk,
pika habemega, lühikestes spordipükstes. Ta
hab midagi öelda, kuid ei tule meelde ja söuab
ära. Eesriie vajub kõigi nõõridega orkestrijuhile
kaela.

(Lõpp.)

Limpopo, 75. 13. 4391.

Õine tänav.

V. Toots (III-k kl.)

Täispööre.

(Järg.)

Karl kutsutakse tahvli juurde. Õnneks esitab õpetaja ainult paar kergelt küsimust, millised Karlile ras-
ked ei ole, nii et ta need väga hästi
vastab ja võib oma kohale minna.

Karlil on häämeel, et kordki vedas. Ta jääb loorberitele puhkama ega ka-
suta järgnevat vahetundi järgmise
tunni ettevalmistamiseks, kuigi ta teab,
et ta sääb võib „vahela jääda“. Minuti

kümne pärast seisabki ta märtri näoga
looduslootunnis tahvli ees.

Ta teab, et õppida olid karkjala-
lised linnud. Ta läheb tahvli juurde,
kus püüab sinna ülesriputatud suure
pildi järgi iseloomustada karkjalalisi.
Kuid mõttest tuleb vägisi puudus.
Juba segab õpetaja oma „mis te veel
teate“-ga. Siis tuleb Karlile meelde
kuskilt loetud kirjutis rukkiräägust,

kui kah käsitlevasse klassi kuuluvast linnust. See annab juba ainet ning Karl jutustab vaimustusega, nähes, et õpetaja päris rahuldustundega oma pääd silitab.

„Karkjalaliste hulka kuuluvad ka mõned suured linnud . . .“

„Kuidas te ütlesite? Suured. Kui suured? Kas nii suured kui te pinginaaber? Või nii suured, kui see koolimaja? Mis? Väljenduge täpsamalt!“

Mänd ei tea, kuidas seda teha, kuid õpetaja astub ise appi. „Mis on suur, mis on väike? Keda võtame võrdlemiseks. Kull on varese kõrval suur, aga kotka kõrval väikene. Õpilased, teate, mis on kotkas. Kui te vaikselt olete, ma kõnelen teile ühe loo kotkast.“

Kõik töotavad vaiksed olla ja õpetaja algab, rõhutades iga sõna:

„Õpilased! Olen Võrtsjärve ääres. Suvitan. Teen uurimusi. Ühel päeval kõnnin metsas, labidas kaenlas, kaevan, mõõdan mullakihi paksust ja vaatan, mis puud siin-sää! kasvavad. Korraga vaatan — inimene istub kännu otsas. Lähen lähemale — koer. Aga mis koer metsas teeb? Lähen veel lähemale, vaatan teraselt — kotkas, noor kotkas istub kännu otsas. Vist ei oska lennata. Võtan kuue seljast, lähen tasakesi lähemale ja kraps kotka pääle. Aga kotkas — vihane, laseb selili ja küüned mulle vastu. Õpilased, kas teate, mis siis teha, kui kotkas käes on?“

Saarepera arvab, et tuleb maha lüüa, kuid õpetaja ei nõustu sellega, seletades: „Õpilased, kui kotkas käes on, tuleb ära mõõta tema noka pikkus ja tiiva laius. Noh, Palu, mis tuleb teha?“

Palu aga mängis „nuga“ ega teagi, millest jutt oli.

„Näete, õpilased, vaadake kõik tema pääle,“ pahandab õpetaja, „suur poiss, aga ei tea, mis siis teha, kui kotkas käes on. Noka pikkus ja tiiva laius tuleb ära mõõta, ja seda ma tegin . . . Nokk kaheksa sentimeetrit, tiivad kaks meetrit kümme sentimeetrit. Suur kotkas, ilus kotkas.

Ja lasen lahti — ei olegi pahane, jookseb metsa ega vaata tagasigi.

„Noh, Mänd, mis te veel teate?“

Mänd katsub seletada midagi sookure eluviisidest, väites enese tähelepanekute põhjal, et sookured ei pesitse soodes, milliste läheduses on raudteed, kuna nad kartvat veduri suitsu. Kuid õpetaja on jutuhoos ja jutustab seistes: „Õpilased! Suur tüli oli Petseri raudtee pärast. Iga mees tahtis raudteed oma külast läbi. Lehest lugesite? Palju kirjutati. Olen Petseri lähedal metsas ja kaevan. Mis ma kaevan? Punast liivakivi kaevan. Milline on punane liivakivi? Noh, Vares, milline on punane liivakivi?“ „Punane liivakivi on pruuni või punakat värvi ja nii pehme, et teda võib labidaga lõhkuda,“ vastab südi Vares.

„Võib labidaga lõhkuda ja lõhungi. Vaatan, kui sügaval ta asub ja milline on ta kihtide kalle. Korraga näen, mees, setu, tuleb puude vahelt ja jääb seisma. Vaatab ja läheb ära. Tüki aja pärast, õpilased, pange seda tähele, tuleb see sama mees ja teine kaasas. Mõtlen, süda väriseb, kas panna jooksuma või jääda paigale. Kus sa labidaga jooksed, mõtlen ja kaevan edasi. Tulevad mehed, teisel rahad käes. Räägivad: „Aja raudtee meie külast läbi, saad kümme krooni.“ Ütlen: „Minge ära!“ Läksidki ära. Niihh. Noh, mis te veel teate?“

Vahepeäl on Mänd enesele hankinud loodusloo raamatu, lugenud säält vastava osa läbi ja jutustab sellest soravalt.

„Niihh!“ lausub õpetaja, vaadates numbriraamatusse, „Teil on siin kõik kahed: üks kaks, teine kaks, hulga kahtesid, aga paneme siia ühe nelja kõrvale, ega nad kaklema lähe. Niihh! Istuge! Riputatakse kiiresti pilte ja tabeleid seinale ja hakatakse käsitlema kiskjaid linde. Töömeeleolu aga puudub. Õpilased tegelevad muude asjadaga. Mõni veerib õpetaja vastjutustatud lugudest üksikuid kõige omapärasemaid lauseid, püüdes ühtlasi õpetaja häält ja näoilmet järele aimata. Seda märkab ka õpetaja ja

mehepikkuse näitajaga, mis olevat ühe endise õpilase töö ja mida õpetaja nii väga hoiab, põristab ta sageli vastu põrandat, mis teistesse klassidesse kostub kuulipilduja laskmisena vastu muldvalli.

Tund on läbi. Üleval koridoris heliseb elektrikell, mis paneb kihama kogu kooliruumi. Troppidena tormavad õpilasad koridori, milline hetkeks ähvardab ummistuda ja valguvad säält laiali õue, saali ja mujale.

Mänd ühes teiste tabelite ja piltide kandjatega liigub karavanis, millise viimase lüli moodustab õpetaja, portfelliga kaenla all, õppeabinõude tupp. Säält tormab Karl üles saali, kuhu vahetunniks kogunebki enamik õpilastest.

Milline täielik valik igasuguseid õpilastüüpe säält küll on. Säält on neid igas pikkuses ja igas „kaliibris“, igast klassist ja igast maanurgast.

Säält jalutab veereval käigul tusedapoolne, hallides rõivastes poiss, keha pisut vasakule kõver. Ta alati muigel nägu on pisut kahvatu. Ta on üks õpilaskonna tuusadest. Toimetab kooli õpilaskonna ajakirja ja on praegugi hankimas viimasele kaastööd.

„Tere, Mänd,“ lausub ta, „jään sinult ootama kirjutist järgmisse kooli õpilaskonna ajakirja numbrisse. Ei, ei, ära muiga midagi, asi on väga tähtis. Ja sa võid kirjutada, ma tean, et sa võid ja oled kirjutanud. Aga sa oled loiuks, passiivseks muutunud meie noorsoo töö vastu.“

Karli silmad libisevad vaid üle plikade sik-sakiliste ridade ja otsivad säält kedagi. Mujal viibivate mõtetega ei saa ta õieti aru, mida temalt tahetakse, tunneb siiski end süüdlasena, kuna tõesti kogu ta elu on teinud lühikese aja jooksul täispõörde. Ta soovib vabaneda sullemehest ja vastab juhuslikult:

„Sa hoiad mind armastusega ja laidad lugupidamisega, oled mu sõber, kuid mina ei suuda olla su kaasvõitleja.“

„Aga Mänd, ei otsustata ju inimese väärtuse üle selle järele, kas ta mi-

dagi suudab, või kas ta sihile on jõudnud, vaid selle järele, kas ta üldse on enesele seadnud sihi ja missuguse. Aga üldse on meil viimaks ometi kasulik, kui meie mitte liiga palju maailmast ei nõua ja seda, mis ta meile vabatahtlikult annab, juhusliku leiuna vaatleme.“

Aga sa pole ju sugugi ebavõimeline, et kanda kõrgeid aateid. Sa oled vaid kaotanud armastuse oma endise huviala vastu. Kuid tõsi on see, et miski pole nii nõrk ega raudne, et teda armastuse leegiga sulatada ei suuda.“

Karl vajub üha sügavamaisse mõtteisse.

„Armastus, armastuse...“ kogeleb ta. „Kuule, ütle, sa elad selle Regiina, kes säält poiste ees jalutab ja kel on nii ilusad silmad ja pikad ripsmed, ütle, kuule, mis sa õige temast arvad?“

Sulemees, kelles pole tilkagi verd elumehelt, tõmbab end pisut nagu küüra ja kaob, punane, vaevalt märgatav lapike ilmub kummalegi põsele. Juba nähakse teda ühe pika laiaõlalise abituriendi seltsis, nurumas viimaselt kui tuliselt patrioodilt vastavat kirjutist.

„Isamaa,“ lausub ta, „olgu meil üle kõige, sest temast oleneb rahva tulevik ja eluõnn. Isamaast ripub iga üksiku inimese kodu, kodust iga noore hing, noore hingest — terve tulevik, terve ühiskond, kõik.“

Karl aga jälgib Regiina igat liigutust. Imelik, mõtleb ta, kuidas suudab Regiina olla hää õpilane, kuna tal ometi ei võiks olla aega õppimiseks. Käib ju teine ühe õhtuga paaris kinos ja ei jäta ühelgi peol käimata. Ja kavalere — neid on tal nii, et sega jalaga. Aga vist ühestki ta ei hooli. Käib nendega nagu ajaviiteks. Ja olla kõige selle juures veel nii lapsik ja lõbus, tegevat silmi isegi temale, Karlile — ei see on teatavas mõttes üliinimlik. Aga üliinimest peab austama ja — armastama. Armastama jah, ning seda Karl vist teebki juba pikemat aega. See sama ongi vist ta välja kangutanud rööpaist ning

muutnud kogu ta endise kuulsuse nulliks. Vist põhjusega ei lausu õpetajad, et Männiga pole asjad korras. Isegi õpetajate nõukogu olevat kord teda kõvasti sõelunud. Aga mis teha, kui Regiina on üliinimene, kurat ja ingel korraga. Ja ega tema, Karl, üksi ei ole kannatanud selle „neitsiliku terrori“ all. Neid teisi longib praegustki Regiina kannul ja on valmis puistama oma südamest parimat — nii kahtlustäratamatult ees jalutavale linalakale.

Jusski on säääl. Juss, see pikk patrioot, kes äsja vestles toimetajaga, kes on alati rahulik ja kes räägib vaid mõistu, nii et pead enne kaua pääd murdma, mida ta õieti öelda tahab. Seepärast pole tal ka vaenlasi, kuna ta „torkavad“ laused on enamasti kahemõttelised, nii et isik, kes temaga sõnasõda on pidanud, ei saa iial aru, kas teda on kiidetud või laidatud. Korra oli siiski õpilaskonnavanem tundnud end solvatuna olevat ühest Jussi ütlusest ja ähvardanud Jussi kahevõitlusele kutsuda. Muidugi jättis ta targu selle tegemata,

kuna on üldiselt teada, et Jussi „veri ei värise“ ning kahevõitlus iga relvaga oleks lõppenud tema kasuks.

Nüüd kõnnib see Juss säääl, seesama Juss, kes on võimeline igaks alaks, kes on kord sportlane, kord rekordlaskur, kord eeskujulik koolijüts, kord viisakas kavaler, kord ajakirjanik, kord lihtsalt nukrutsev „invaliid“, ja deklameerib üht saksa vemmalvärssi, millisega püüab Regiina tähelepanu võita, luues aga ühtlasi poistes pilkavat meeoleolu „õrnema“ soo vastu:

„In einem Männerkreise warf man die Frage auf:
Was liebt das Mädchen am höchsten in ihrem Lebenslauf?
Der eine sagt: das Putzen, der and're meint den Mann.
Der dritte glaubt das Tanzen, der viert' — die Kafeekann',
Der fünfte gar das Spielen, der sechst' — das Rasonieren:
Doch alle Mädchen wollen nur Knaben kommandieren.“
(Järgneb).

Meie kodumaal leiduvaist jahiloomist ja jahipidamise viisest.

Inimestel, kes elavad linnades, ei ole tihti selge mõiste, mis peitub sõnas „jaht“. Võib öelda, jaht on teatud liiki sport. Jaht ja loodus on mõisted, mis on tihedasti, orgaaniliselt seotud, teineteisest lahutamatud. Väga lähedal seisavad ka mõisted jaht ja tervis. Jaht tervisallikana on üldiselt kättesaadavamaid abinõusid, karastuseks ja endaarstimiseks, iseäranis praegusel ajal, mil närvilikkude, kidurate, tuimade ja raksemeelsete inimeste hulk suureneb iga päevaga ja kuulus elutüdimus on saanud hingemaaks ja niiõelda moeasjaks. Kuulus prof. ja närviarst Root soovitab mitmesuguste rohtude asemel arenemata ja nõrgamõistuslikele järgmise retsepti: jahti, gümnaastikat, paadisõitu ja käsitööd. Ühesõnaga neid protseduure, mis peavad sündima vabas õhus, looduse süles. Jahis

on ühendatud mitmed hügieenilised nõuded, näit. pikaajaline viibimine värskes õhus, tugev liikumine, kopsude ja lihaste areng. Lisage sellele veel rida hingelisi elamusi, nagu algatusvõime, mõtteosavus, vaba otsustus, hädakorral mehisus — ja teile ütleb sõna „jaht“ kõik.

Meie esivanemad on olnud, niipalju kui seda ajalugu näitab, suured jahimehed. Leidub vaevalt maad, mis jahipauna mitmekesiduse poolest nii soodsas seisukorras oleks kui meie. Ligikaudu 40 erinevat looma ja lindu esineb meie metsades, soodel ja legendikkudel, pakkudes igale jahimehele võimaluse rahuldada oma kirgi.

Jaht meie kodumaal on päämiselt sihitud kiskjatele metsloomadele ja just nende hinnaliste kasukate tõttu. Meie metsades asub päämiselt 12 eriliiki jahiloomi- ja

nimelt: karu, hunt, rebane, määr, ilves, saarmas, tuhkur, orav, kärp, jänes, metskits, põder.

Karu, meie haruldasem jahiloom, on säilinud Viru- ja Tartumaa metsades. Viimase, s. o. 1933. a. Metsade Päävalitsuse registreerimise järgi on karusid alaliselt Virumaal 19 ja Tartumaal 2, kuna läbikäijaid — Virumaal 33 ja Pärnumaal 1.

Jagamata tunnustust leiab karu oma füüsilise jõu ja meekire poolest. Tema suursugune käitumine oma kurjema vaenlase, inimese vastu on eriti silmatorkav. Viimases hädas on tarvis inimesel pikali heita ja end surnuks teeselda. Inimese kallale asub karu vaid kriitilistel silmapilkudel, näit. haavatult, poegides või talveunest ebaviisakalt üleslõõmise korral.

Suurema osa oma elust pühendab karu magamisele ja see ongi vahest põhjuseks, mis pärast ta meil tänini on säilinud. Karu talveuni erineb teiste, meile tuntud külmavereliste loomade talveunest, kellele elatise tarviduse miinimum väheneb ja vereringvool katkestub, sest teada on, et tema poegimine ja nende toitmine toimub just talveune ajal. Kuidas tema vereringvoolu ja keha temperatuuriga on lugu talveune ajal, ei ole teada, sest pole leidunud isikut, kes oleks karukoopasse tunginud termomeetri lähendamiseks. Karu viibib talveunes novembrist märtsi lõpuni. Tulles talveunest paneb ta sipelgad ühes prahiga nahka. Kui maa sulama hakkab, hangib ta juuri ja mugulaid, milliseid ta oma tugevate küüntega õige sügavalt maa seest välja kraabib.

Karu levimispiirkonnaks on Ameerikas maaala — 61. põhjalaiuskraadist kuni 72. põhjalaiuskraadini. Andmed karude levimisest meie maal ulatuvad 17. sajandisse. Fabrizious tõendab, et karusid võib kohata salkadena Liivimaal. Kuna neid varem rohkesti leidis, siis oli ka jahipidamine nende suhtes õige laialdane ja mitmekesine. Talvel püüti karu üles ajades suure piigi, kirve või püssiga tabada. Ka puupakkudele asetatud rauad on andnud häid tulemusi. Laialt tuntud on nn. „kantslisüsteem“. See seisab selles, et kaerapõldude lähedale, arvatava karu käiguteele tehti kütile puuotsa kantsel. Et karul kahtlust ei tekiks, läheneti kantslile ratsahobusel. Kütt asus kants-

Ksv. U. Väljaots.

lisse valvet pidama, kuna teine mees hobusega koju ratsutas. Karu ilmumisel laskepiirkonda avanes kütil tabamisvõimalus. Pärnumaal on teateid, et karu püüti purjootmise abil tihti maha nootida. Kohtadele, kus karu arvati liikuvat, asetati maa sisse mingisugune nõu, milles ühel pool oli mesi, teisel pool viin, kusjuures vastava konstruktsiooni põhjal viin mee hulka tilkus. Karu, süües hää isuga mett, ei põlanud ka alkoholi ja otsis varsti, päale nõu tühjendamist, koha korralikuks väljapuhkamiseks. Puhkamist kasutasid kütid sooja naha omandamiseks.

Praegu on karu meie kodumaal Metsade Päävalitsuse kaitse alla võetud. Karu laskmine on aga erijuhtudel oksjoni teel välja antud, kuna soodustusi on tehtud ses suhtes muuseumidele.

Hunte on meie metsades võrdlemisi vähe asumas. 1933. a. on registreeritud 1 alaline ja 33 läbikäijat. Hundid ilmuvad meie metsadesse Venemaalt päämiselt talvel üle Peipsi järve. Hunt on ja jääb meie tigemaks ja vastikumaks jahiloomaks ilma igasuguse sümpaatiata. Määratu suur on kahju, mida hundid koduloomadele teevad. Lätis on kindlaks tehtud, et hunt on hävitanud ühe nädala jooksul 59 lammast, ühe kitse ja vasika. Venemaal

arvestatakse huntide poolt tehtud kahjusid miljonite kuldrubladeni. Hundi hävitamine on kultuuri edu tunnusmärgiks. Ka kõige ideelisem looduse-sõber ei saa selle vastu vaielda.

Hundi päris asukohaks pole mets, vaid stepp. Ta elutseb peamiselt põõsastikkudes, soodes, pilliroogudes. Siberis armastab ta tundraid. Ta armsamaks asukohaks on polaarmaad, siin elutseb ta 75. põhjalaiuskraadini.

Rootsi valitsus korraldas Liivimaal suuremaid hundijahte, misajast päle hakkas ka kitsede arv pidevalt suurenema. Korraldati üldisi traditsioonilisi hundijahte. Selleks pidi igast talust üks elanik jahile tulema. Ühele poole kvartaali tõmmati kahe meetri kõrgune võrk ette. Hundid hirmutati võrku, kus nad redusolevate püssi- või piigimeeste poolt surmati. 19. saj. alul makseti iga hundi nottimise eest rublane preemia, 1836–41 tapeti Liivimaal ligi 3000 hunti. Hundi püütmiseks kasustatakse ka lõkse ja mürgistatud liha. Varem oli üldtuntuks püügivahendiks „põrsa meetod“. Sõideti hobusega ja lohistati õlekotti nõoriga reel järel. Ree pääl aga lasti põrsast karjuda, missugune asjaolu hundi küttidele ligi meelitas.

Vaatamata hundi pahedele, peab rahvas teda talvel inimese päästjaks pahareti kätst, kuna suvel Pikker hundi ülesannet täidab ja kurja redusse ajab.

Rebane, ehtne võsarüütel ja suur kelm, on suutnud oma hinnalist kasukat hoida. Rebasel on üliterav haistmine, hää kuul-

mine ja nägemine. Tema kavalus ja leidlikkus on saanud isegi vanasõnaks. Rebane on kohatav ka Lõuna-Euroopas. Inglismaal on ta võetud erilise kaitse alla, selleks et võimaldada igaaastast traditsiooni-kohast jahti, kusjuures mehed on valgetes pükstes, kollastes saabastes ja punastes frakkides, naised vastavais jahikostüümes. Ühes suure koerakarjaga kihutatakse rebased võsast välja ja tabatakse laskeriistade abil.

Meie vanemad jahimehed tõendavad, et säääl, kus palju rebaseid, säääl vähe jäneseid ja vastupidi. Sellest võime järeldada, et rebane jäneseid ja nende poegi õige rohkesti toiduks tarvitab. Ta sööb igasugu loomi ja linde, kellest tal jõud üle käib ja keda kätte saab. Oma retkedele asub ta öösi, hävitades suurel määral hiiri ja rotte. Nagu kõik ööloomad, nii otsib ka rebane endale varakult enne valget pesapaiga valmis, valides metsatihnikuid, määrakoopaid või kõrgerohuga kohti. Enne pesaleminekut segab ta oma jäljed, risti-rästikäike tehes.

Kuna rebasel on kallis nahk, siis on ka küttide tähelepanu eriti temale pühendatud. Jahipidamisviisideks on jaht koeratega, kas metsas hagiatega või määrakobastest väljaajamisel või kaevamisel takiskoera abil. Häid tagajärgi annab ka klapperjaht, kusjuures ühest kvartaali äärest rebane teisele poole hirmutatakse, kus kütid ta tabamiseks valvel asuvad.

(Järgneb.) V. Salve.

Ühest vastsest üritusest meie koolis.

Kirjanduse töörühm.

Too on noorim rakk me õpilaskonna isetegevusen. Ta kuulub Humanitaarringi kirjandussektiooni juurde ja koondab oma ümber kümme kirjandushuvilist.

Ringi ülesandeks on õpetada teoseid lugema tähelepanelikult ja arvustavalt. Samuti tahab ta arendada õpilaste vaidlus- ja jutustamisandi.

Ring algas oma tegevust üsna hilja sügisel, kui mujal kõikjal oli juba asunud tõhe. Alul koosteti

kirjandusringi idee algataja õp. hr. H. Jänes'e kaasabil teoste nimistu, millistega tutvumine oligi ringi töökavaks.

Kuna uuel alal oldi alul veel veidi vilumatu, siis jääb osa kavast käenoleval aastal teostamata. Raskusi tekitas ka raamatute hankimine lugemiseks. Neid tuli peamiselt eraraamatukogudest laenata ja sageli oldi sunnit eksemplaride vähesuse tõttu

vaidluskoosolekuid ikka ja jälle edasi lükkama.

Esimesel poolaastal pidas ring 2 referaat-vaidluskoosolekut – J. Bojer'i „Suurest näljast“ (ref. E. Kingsepp) ja A. Jakobson'i „Miika Valtsberg'i roimast“ (ref. U. Väljaots). Teisel poolaastal on korraldet siiani 3 koosolekut: S. Lagerlöf'i „Hüljatust“

6. Linnankoski, J. „Pagulased“.
7. Linnankoski J. „Laul tulipunast lillest“.
8. Järnefeld, A. „Greeta ja tema issand“.
9. Sillanpää, F. E. „Vaga viletsus“.
10. Zola, E. „Söekaevurid“
11. Balzac, H. „Isa Goriot“.

Kirjanduse töörühm.

Istuvad: V. Mikkelsaar (V-b), E. Leht (V-a), H. Jänes (hooldaja-õpetaja), S. Nieländer (IV-b), S. Ivanson (IV-a).
 Seisavad: I. Viese (IV-a), E. Laas (V-b), U. Väljaots (V-a), A. Karoles (IV-b), E. Kingsepp (V-a).

(ref. E. Kingsepp), P. Vallak'u „Hulgusest“ (ref. E. Leht) ja J. Aho „Õpetaja prouast“ (ref. S. Nieländer). Lähemal ajal tulevad käsitlule alla E. Zola' „Söekaevurid“ (ref. A. Karoles), H. Ranna' „Keha ja vaim“ (ref. V. Mikkelsaar) ja L. Zilahy' „Surmav kevad“ (ref. U. Laur).

Üldse võeti kavasse sügisel järgmised teosed:

1. Hamsun, K. „Hulkurid“ I – III.
2. Bojer, J. „Suur nälg“.
3. Lagerlöf, S. „Hüljatu“.
4. Aho, J. „Õpetaja proua“.
5. Valtari, M. „Suur illusioon“.

12. Daudet, A. „Väikemees“.
13. Maupassant, G. d. „Vee pääl“.
14. Nietzsche „Nõnda kõneles Zarathustra“.
15. Wilde, O. „Dorian Gray näopilt“.
16. Keller, G. „Küla Romeo ja Julia“.
17. Metsanurk, M. „Arraste ja pojad“.
18. Metsanurk, M. „Jäljetu haud“.
19. „Punane tuul“.
20. Roht, R. „See, millest avalikult ei räägita“.
21. Ranna, H. „Keha ja vaim“.

22. Jakobson, A. „Miika Valtsbergi roim“.
23. Vallak, P. „Hulgas“.
24. Zilahy, L. „Surmav kevad“.
25. Vuolijoki, H. „Udutaguste Leeni Tartus“.
26. Visnapuu, H. „Päike ja jõgi“.
27. Under, M. „Rõõm ühest ilusast päevast“.
28. Schütz, J. „Kaks leeri“.
29. Tammsaare, A. H. „Tõde ja õigus IV“.
30. Tammsaare, A. H. „Tõde ja õigus V“.
31. Mälk, A. „Üks neistsinastest“.
32. Jakobson, A. „Üheksas laine“.
33. Mäelo, H. „Tänapäeva lapsed“.
34. Stahlberg, E. „Päikese tõusu poole“.

Nagu nähtub sellest nimistust, tahetakse tutvuda nii kodumaise kui ka välismaa kirjandusega, nii proosa kui ka luuletodetega. Selle juures on valitud teosed nii varemast ajast kui ka kõige viimasest ajast. Nimistu on koostatud ka järgmiseks aastaks, mil loodetakse teetseda veelgi intensiivsemalt kui sel aastal.

Käesoleval aastal kuuluvad kirjanduse-töörühma järgmised õpilased: N. Burenkov (III-b), E. Kingsepp (V-a), E. Leht (V-a), S. Ivanson (IV-a), U. Laur (III-b), V. Mikkelsaar (V-b), E. Laas (V-b), E. Maaser (V-a), A. Karoles (IV-b), U. Väljaots (V-a), I. Viese (IV-a) ja S. Nieländer (IV-b, rühma juhataja).

Järgmisel õppeaastal tahetakse tõmmata kaasa kõik meie kooli ärksamad ja kirjandushuvilised noored ja, kui tarvis, töötada mitmen rühman. Ka on võimalus võtta rühma töökavasse pääle kirjandusteoste analüüsimise teisigi küsimusi, näit. ettekandeid üksikute välismaade kirjandusest, üksikutest tähtsamatest kirjanikku-dest, keelelistest küsimustest jne. Rühma praegune koosseis loodab, et sellest üritusest võib kujuneda tulevikun meie kooli innukas ja tarmukas enesearendamise ja isetegevuse rakk, mille osavõtjad ei ole vaid passiivsed päältkuulajad, vaid aktiivselt kaasatöötajad.

S. N.

Ilooli nr. 4:

Käesoleva aasta veebruarikuu „Ilooli“ number tohib olla küll parimaks ja kõpsemaks eelnevate numbrite kõrval niihästi oma soliidse välimuse kui ka huviküllase ja mitmekülgse sisu poolest. Ta suudab rahuldada ka nõudlikumat õppurit ja õppurkonna häälekandjana on „Ilooli“ oma ülesande auga täitnud.

Käesoleva aasta „Ilooli“ numbrid on muutunud enam „kirjanduslikumaks“, kuna viimasel ajal leiavad kirjandusküsimused spordiasjandusest enam tähelepanu. Nii on ka käesolevas numbris 5–6 artiklit pühendatud kirjanduslikele küsimusile, mis ergutavad ja õhutavad õpilaskonnas huvi ning armastust selle suure kunsti vastu.

Eriti tervitatavaks osutub M. Pargi artikkel „Eduard Vilde mälestuseks“. Autor oma pateetilisuses meenutab kohati küll ajalehtede sellekohaseid nekrolooge, ent see pole oluline. Tähtis on vaid, et järele hütdest hõõgub austustunnet meie „realismi patriarhi“ vastu. Kirjutis lõpeb üleskutsega noorile — võtta Ed. Vilde't õilsaks eeskujuks. Mis siinkohal veel mainimist

pälvib, on autori küps ja viimistletud stiil, mispärast kirjutise haaravus pole mitte väike.

H. Jänes'e reisikirjeldus „Ungari puustadest“ on haruldaselt huviküllane õpilasele senitundmatu aine poolest, ja ungari miljöõle omane romantiline käsitus loob hää ettekujutuse meie hõimuvõlledel elust.

Samuti huvitav on Ed Voormann'i töö „Tartu õpilaste erikeelest“. Autor näib aga olevat õpilaste argoost vaimustatud, mispärast on ka arusaadav küsimuse liiga tähtsaks tegemine. Tundub võõrana asjaolu, et argood hakatakse isegi propageerima, olgugi et viimase tarvitamine näitab taktivaesust ka keskpärasest seltskonnas. Kahjuks uhkeldavad ja lautavad aga õpilased oma erikeelega ka parimais kohis väljaspool kooli ja unustavad, et õpilaste argoo tohib jääda ainult kooliseinte vahele. Ka näivad mõned sõnad autori fantaasia loominguna või tarvitavad neid ainult üksikud õpilased, seepärast ei tohiks minna üldistamiseni. Nii „klabatoikat tegema“, „plõrr“, „kõnkama“ jt. on õpilasele üldiselt

võõrad. Kuid puudusile ja käsitusviisi ühekülgsele vaatamata, osutub mainitud artikkel huvitavamaks kogu numbris.

Kusta Kännu „Pudemeid ühest päevikust“ osutub õpilaste argoo „ilukirjanduslikuks rakenduseks“. Päeviku autoris esinevad „täitsa mehe“ — koolipoisi tüübi põhijooned.

Kunsti- ja kirjandusajaloost huvitatuile on maiuspaladeks H. Jänes'e „Ülevaade prantsuse kirjandusest“ ja Ed. Ahta „Prantsuse kunsti arengujooni“, mis kahjuks ruumipuudusel on küll konseptiivsed, kuid ometi täidavad oma ülesande hästi — tutvustada õpilasi vanema ja andekama kultuurirahva loominguga aastasadade vältel.

Miralda Tõnisson on võtnud sõna uute sõnade tutvustamiseks, mida tuleb soojalt pooldada. Ühekülgse vältimiseks oleks hädavajalik propageerida „Ilolis“ edaspidi ka teisi uute sõnade loojaid, kas või J. V. Veski't, M. Lupa jt. Esitatud sõnadest „auer“, „keerask“, „ilmung“ on eesti keelele võõrad ja seepärast vastuvõtmatud. Tuleks propageerida vaid neid sõnu, milles oleme kindlad, et nad läbi lähevad ja poolehoidu leiavad.

Kirjandusarvustis O. Luts'u läinud aastal ilmunud raamatu „Kuldsete lehtede all“ on muljete ja tsitaatide kogu ja on sellisena päris huvitav ja õhutab õpilasi tutvuma selle teosega. Veelgi parem on Roosiristlase arvustis H. Visnapuu uusimast luuletiskogust „Päike ja jõgi“.

Mis puutub õpilaste vaba fantaasia loomingusse, lühijuttudesse ja luuletistesse, siis on neist mõned kenakesti õnnestunud, nagu näiteks Villu T. huumoriküllane isikukirjeldis „Ühest koolivellest.“

Benno V. „Varisenud illusioon“ on sellevastu veel algeline ja katkendlik. Ka mõjub võõrastavalt, vähemalt praegusele noorsoole, selle kirjutise „neitsilik pessimism“, hinge purev igatsustunne mingi ebamäärase suuruse järele.

Olgu veel mainitud, et „Iloli“ nr. 4 on eriti pildirikas ja illustratsioonelt on ta kaunis hästi õnnestunud. Jääb soovida, et meie „Iloli“ võetud suunas veelgi täieneks, et ta tooks meile, õpilastele, ka edaspidi helgeta hetki vahel igavaks kippuva koolitöö argipäevsusse ja et ta muutuks meie kõigi lemmikuks ning sõbraks.

A. T—puu.

Koolielu.

Sportist.

TKSE käsipalli-võistlused, millest osa võtsid ka TKG esindusmeeskond ja naiskond, lõppesid märtsi lõpul. Meeskond esines väärikalt võrkpalli tsükliis, omandades III koha. Peab mainima, et TKG meeskond on parem kui kunagi varem, arvestades ka keskkoolide üldise tasemega. Meeskonda kuulusid K. Reinvald (IV-b) R. Reiman (II-b), V. Salve (V-b), A. Hagel (IV-b), A. Karoles (IV-b) ja N. Nõu (II-b).

Üldised TKSE võrkpalli-võistluste tagajärjed olid: I — Treffneri gümn., II — Poeglase gümn., III — Kommertsgümn. Järgnesid Pedagoogium, Öhtune gümn., Saksa gümn. Korvpallis omandas meistritiitli Öhtune gümn. ja naisvõrkpallis ENKSTG.

Ka TKG ja KK Spordiringi korraldusel peetud käsipalli-võistlused jõudsid lõpule. Huvitav on märkida asjaolu, et IV-b, kellest oodati meesvõrk- kui ka korvpalli meistrit ja kellele arvati võivat sekundeerida vaid II-b-d, pidi siiski alistuma II-b-le. Võrkpalli finaalis kohtusid II-b ja III-a. Võitis ülekaalukalt II-b (10:8; 10:5), tulles seega võrkpalli meistriks, koosseisuga: R. Reiman, N. Nõu, E. Prisnjakov, E. Kivivare, K. Lukk ja A. Viilup. III kohale platseerus V-a.

Korvpallis omandas meistritiitli samuti II-b, võites finaalis tasavägise mängu juures IV-b, (34:27). Suuremateks korviküttideks

osutusid II-b N. Nõu ja R. Reiman ja IV-b V. Toomik. Korvpalli meistermeeskonda kuulusid: R. Reiman, N. Nõu, E. Prisnjakov, A. Viilup ja E. Kivivare. II-b kl. väärikast esinemisest räägib asjaolu — miinuseta meistriks tulek nii võrk- kui ka korvpallis.

15. skp. toimus ülikooli võimlas TKSE korraldusel välkturniir. Kuna vahepeäl K. Reinvald koolist lahkus, siis kaotas meeskond ühe parema mängija. Vaatamata nimetatud asjaolule omandas TKG meeskond II koha, koosseisus: V. Salve, A. Hagel, A. Karoles, N. Nõu, R. Reiman ja E. Kivivare. Ka naiskond kohtus Pedagoogiumi ja TTG-ga, kaotades esimesele, kuid võites üllatuslikult TTG-d.

Välkturniir jätkub naisvõrkpallis ja meeskorvpallis 22. aprillil s. a. V. Salve.

Maailmavaatelise ringi kirjandi-võistlus.

14. märtsil s. a. kuulutas maailmavaateline ring välja kirjandivõistluse tagajärjed. Võistluseks oli esitatud 6 tööd. Neist teemale „Meie noorsoo seisukoht sõja- ja rahuküsimuses“ oli esitatud 5 kirjandit, kuna teemale „Kuidas süvendada usku omariiklusesse“ oli kirjutatud üks töö, milline tunnustati kolmanda auhinna vääriliseks. Ümbrikkude avamisel selgus, et esimese auhinna vääriliseks tunnustatud töö autor on F. Kuhlback (V-a), kuna teise ja kolmanda auhinna omandas M. Park (IV-b).

Vastutav ja päätoimetaja: H. Jänes. Majandusjuht: E. Moss. Kunstiline nõuandja: E. Ahas. Kirjanduslik nõuandja: L. Kuusler. Talituse juht: K. Väärsi. Tegev toimetaja: M. Park. Toimetus: I. Lockenberg (sekretär), A. Hagel (laekur), V. Mikkelsaar, E. Raudsepp, S. Nieländer, K. Kriegerberg, H. Mets ja O. Jaaniado. Talitus: E. Kingsepp, E. Sild, H. Paabo, E. Tubin ja E. Blumfeld. Väljaandja: TKG ja KK Õpilaskond.

Hind 25 senti.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR